

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שני י"ח באדר ב תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

קידושין - י"ז

1. מי חייב להשלים ימי עבודתו?
 - א. בורח חייב להשלים - דכתיב שש שנים יעבוד. וכשמשתחרר מעניקים לו, אמנם אם ברח ופגע בו היובל קונסים אותו ואינו מקבל הענקה.
 - ב. חלה אינו משלים - דכתיב 'ובשביעית יצא'.
 - אם חלה 3 ועבד 3 - אינו חייב להשלים, חלה כל 6 - חייב להשלים, ואם עשה אפילו מעשה מחט אינו מחוייב להשלים. חלה 4 דינו כחלה 6.
2. נאמר בתורה 'הענק תעניק לו מצאנך מגרנך ומיקבך' - כמה מעניקים?
 - א. ר' מאיר - 5 סלעים מכל מין ומין, שהן חמש עשרה סלעים. והכוונה שיכול לפחות מחמש ממין אחד ולהוסיף ממין אחר. טעמו - ג"ש: 'ריקם ריקם' מבכור שנפדה בחמש סלעים, [והריקם בסוף על כל אחד. אין ללמוד ריקם מעולת ראייה שהיא שתי מעה כסף, כיון שנאמר 'אשר ברכך'.]
 - ב. ר' יהודה - 30. טעמו - ג"ש: נתינה נתינה משלושים של עבד. ואין ללמוד מערכין 50 - א. תפסת מרובה לא תפסת. ב. לומדים עבד מעבד.
 - ג. ר"ש אומר - חמישים. טעמו - למד 'מיכה מיכה' מערכין. נתינה מערכין, ואין לומר פחות שבערכין כיון שנאמר אשר ברכך. לר' יהודה ורבי שמעון הטעם שנאמר 'צאן גורן ויקב' - מ'אשר ברכך' נתרבה שלא רק הם, אלא מה צאן גורן ויקב מיוחדים שישנן בכלל ברכה, אף כל שישנן בכלל ברכה, לר"ש נמעת כספים, [ולא פרדות שמשתבחות בגופן]. לרבי אליעזר בן יעקב: נמעת פרידות, אבל כספים יעשה בהם עיסקה. 'גורן' בא לרבות גידולי קרקע, 'צאן' בא לרבות בעלי חיים, 'יקב' - למעט כספים או פרידות.
3. מה דרשו מ'אשר ברכך ה' אלוקיך'?
 - א. תנא קמא - הכל לפי ברכה תן לו.
 - ב. ר' אלעזר בן עזריה חולק - דברים ככתבן, אם לא נתברך בית בגללו - אין מעניקים לו, [ומה שנאמר 'הענק תעניק' דברה תורה כלשון בני אדם].
4. אלו עובדים את הבן או את הבת ושאר יורשים?
 - א. עבד עברי - עובד את הבן ואינו עובד את הבת, המקור: שש שנים יעבד - הרי לבן אמור, הא מה אני מקיים ועבדך שש שנים? לך - ולא ליורש. מרבה אני את הבן, שכן קם תחת אביו ליעדה ולשדה אחוזה, ואין לרבות אח שכן קם תחת אחיו ליבום, שהרי אם יש בן אין צורך ביבום.
 - ב. אמה עבריה - אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת, המקור: ואף לאמתך תעשה כן, הקישה הכתוב לנרצע. [וכיון שמיותר 'תעשה' למדו מפסוק זה גם שמעניקים לאמה.]
 - ג. הנרצע והנמכר לעובד כוכבים - אינו עובד לא את הבן ולא את הבת. המקור בנרצע ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם - ולא את הבן ואת הבת. נמכר לעובד כוכבים - וחשב עם קונוה - ולא עם יורשי קונוה.
5. רבא - האם עכו"ם או גר יורשים את אביו?
 - א. דבר תורה עובד כוכבים יורש את אביו, שנאמר: וחשב עם קונוה - ולא עם יורשי קונוה, משמע שיש לו יורשים. [ולקמן יובא מקור נוסף]
 - ב. גר את אביו העובד כוכבים - אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים. וכפי ששנינו: גר ועכו"ם שירשו את אביהם עכו"ם, גר יכול לומר לעכו"ם טול אתה עבודת כוכבים ואני מעות, טול אתה יין נסך ואני פירות, משבאו לרשות גר - אסור, כיון שאסורים בהנאה למוכרם או להחליפם. ואם הגר היה יורש מדאורייתא אף אם לא באו לרשותו, הוא נוטל חילופי עכו"ם שאסורים, אלא זו תקנה דרבנן שמא יחזור לסורו.
 - ג. עכו"ם את הגר וגר את הגר - אינו לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים.
6. לזה מעות מן הגר שנתגייירו בניו עמו ומת הגר, האם יחזיר לבניו?
 - א. שהוריתו ולידתו שלא בקדושה [ילדתו קודם שנתגיירה] - לא יחזיר. ואם החזיר אין רוח חכמים נוחה הימנו. [ומכאן מוכח שגר את הגר אינו יורש אפילו מדרבנן.]
 - ב. כשהוריתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה - כיון שהוא דומה לישראל, מדרבנן צריך להחזיר.